

A' MÚLT és JELEN, historiai és politikai erdélyi hirlap, czime szerént, a' fontosabb napi történeteket, hol es mennyiben szükséges a' multtal összeköti; továbbá mindennemű kinevezéseket, hivatalos tudósításokat, hazai's külföldi folyó politikai híreket, czelszerű megválasztással, 's lehető gyorsasággal közöl. Melléklapja a' HON és KÜLFÖLD, e' kettő historiai, statisztikai, geográfiai ismertetését újságmagyarazó czikkelyekből köti össze.

Megjelennek e' lapok minden kedden és pénteken. Felelv előfizetes Kolozsvárt 5 öf rft ezüstben, postaszetküldözéssel 5 öf rft 12 kr. ezüstben. Mindennemű hirdetések közrebocsátására szolgál a' HIRLAT; a' felvétel, 's egyszeri kiadás díjja az 1-20 nyomtatott sortól a' 10-edikig, 20 kr. ezüstben; azontúl minden sor 2 két kr. ezüstben; a' második és harmadik kiadásért az első díjnak felel kell mindannyiszor fizetni. —

Második esztendő

1842.

MÚLT ÉS JELEN.

Második félv. Kolozsvár. Pénteken Julius 1-jén. 1842. 52-k. szám.

Figyelmeztetés. „Mult és Jelen” stársa „Hon és Külföld” politikai és historiai erdélyi hirlap előfizetési díjja itt helyben 5-öt rft. ezüstben; postán 5-öt rft. 12 kr. ezüstben. Lapjaink t. cz. olvasóit és pártfogóit tisztelettel kérjük, méltóztassanak rendelkezéseiket e' beállott félvre mentől hamarább megtenni, hogy mindennek teljes számu példányokkal szolgálhassunk. — Szerkesztőség.

Foglalat. I. Honi tudósítások. II. Külföldi tudósítások. Napi esetek rövid krónikája. China. Algir. Elegyes tudósítások.

I. Honi tudósítások.

Kinevezések. A' fogarasi evang. ref. eklézsia közkedvességü papja Székely Sámuel, mult májusban szerenesetlenül elhalozván: junius elején főcurator t. Kőnczei Lajos ur elnöklete alatt tartott egyházi tanács által egy félv óta azon eklézsiában segédpapi hivatalt folytató, 's ily rövid idő alatt is közkedvességet nyert Somogyi Mihály rendes papnak megválasztatott. — Nem kevésbé a' nagyenyedi evang. ref. eklézsia papja Fábján Dániel a' szék. udvarhelyi kollégyomba professornak áttétetvén: helyébe mult. jun. 20-k. az egyházi tanács által három érdemes egyének Basa Mihály felvinczi ref. pap, Pap István kézdivásárhelyi pap, és Verestói Cs. Sándor zilahi pap jeleltetvén-ki, ezek közül az eklézsia gyűlése által 04 szózáttal Basa Mihály választatott meg. —

Megtiszteltetés. Ö csász. és apost. kir. Felsege Kovács Györgyöt Pest megye volt alispánját „királyi tanácsos” czimmel méltóztatott kegyelmesen felruházni. —

Kolozsvárt jun. 30-k. Maraston velencei akadémiai festő, ki már huzomos idő-

től fogva Pesten lakik, mint egy három hét óta pedig városunkban van 's jól és pontosan talált fényarczképeivel köz figyelmet gerjesztett, még csak néhány napig fog itt mulatni: mire a' műkedvellöket figyelmeztetjük. —

Országgyűlési hiteles tudósítások. A' junius 21-kén tartott hetvenhatodik országos ülésben a' jegyzőkönyv megállítása után elnök ö nagymga jelentvén, hogy a' szélbéli katonaság állapotját érdeklő három feliratokat, és ezeket kísérő tudósítást az egyik itélőmester tisztába iratva felhozta, miután azok öszeolvastattak, és szokott modu aláírással meghitelesítették, 's a' három nemzetek peesétjeivel bépecsételtek: egy a' végre kinevezett küldöttségnek a' kir. biztos ö nagy mlgához a' KK. és RR. tisztelete nyilvánítása mellett leendő elvitel végett oly utasítással adattak által, hogy kérnék-meg ö nagymlát, miként azokat, az ö Felsege kegyelmes atyai szine elibe juttassa; mely küldöttségbe következő egyének nevezettek-ki u. m. a' főtiszték közzül: b. Józsika Lajos, Gál József, a' kir. hivatalosok közzül: Turi Ferencz, Cserényi Sándor; a' vármegyei követek

közzül: Horváth János, Bagosi Sándor; a' szé-
kely székek követői közzül: b. Apor
József, Gálfalvi Imre; a' szász székek kö-
vetői közzül: Schmidt Mihály, Biedersfeld
Fridrik; a' taxalis helyek követői köz-
zül Szeredai Ignác, Sebes Miklós.

Elnök ő nagymga felszólítván a' KK-at
és RR-et a' mult ülésen napi rendre tűzött fő-
kormányzói lak és nemzeti színház tárgya fe-
letti tanácskozásra, egyszersmind jelenti, mi-
szerént gróf Kemény József és Sámuel a'
KK-hoz és RR-hez egy írásba foglalt jelentést
adtak-bé, mit is, mint a' napi renden álló tárgy-
gyal kapcsolatban lévőt záratékával együtt fel-
olvastat a' következőkben: 1) (Itt követke-
zik gr. Kemény József és gr. Kemény Sámuel
levele, melyet 50-d. számunkban 304. és 305
lapokon közöltünk.) 2) E' levél záratéka:

Méltóságos gróf urak!

Méjjen tisztelt nagyságos uraim!

Szeretett hazám iránti honfi tiszta érze-
temtől vezetve, a' tudományok azon kedvelt
mezején, mely a' nagyságtok honunk előha-
ladására nézve közhasználatra tett lelkes aján-
lások által érdekesebb létre mivelendő, én is
ohajtanék a' közjó munkálásához bár migyen-
ge segélylyel járulni; s e' végre kedvelt édes
atyám mint lelkész által a' tudományok mive-
lésére külföldön mulatása alatt gondo-
son egybegyűjtött s reám örökölt szállott több
mint két száz darab könyveket azon becses
országos könyvtár nevelésére ajánlani, melyet
nagyságtok hazafi nagylelkűséggel alakítandók,
's melynek hazánk egybegyűlt tek. Karai és
Rendei által nem pártoltatását feltenni sem le-
het: méltóztassanak nagyságtok ezen kicsiny
körből, de tiszta érzetből származó áldozato-
mat a' nagyságtokéval a' haza oltárán egybe-
olvadhatni elfogadni; mert kedvelt atyám em-
lékét is hová tehetném-le örömebb? Válasz-
ért esdekelve, méjji tisztelettel öröklök

Nagyságtoknak

alázatos szolgálók

Simontelké jan. 7-k. Kolozsvári Pál m.p.
1842. Ns. Doboka megye borgei
járása szolgabirája.

Mely felolvasott ajánlatok élénk örömmel
fogadtatván, 's az alapítóknak a' KK. és RR.
ezen hazafi nemes tettök illő méltánylása mel-
lett mindnyájan szives köszönetet szavazván,
ez alkalommal indítványba hozatik: miszerént
egy nemzeti muzeum és színház állandó meg-
alapítása, és mi móddal elrendezése, egy or-

szágos tanácskozó terem és fő kormányzói
lak állandósítása; valamint szintén egy nemzeti
gazdasági egyesület és nemzeti akadémia al-
kotása mely kaptcsolatban lenne a' muzeum-
mal, nemkülömben egy polytechnicum institu-
tum mi módon lehető felállíthatása aránt egy
biztosság nevezetnék ki, mely ezen elősorol-
taknak az idő kívánatához képpesti létre jöhe-
téséről tervet készítsen, 's azt a' KK. és RR.
elibe terjeszsze; — mely indítványok követke-
zésében végeztetett, hogy: mind ezen előter-
jesztettek bizattassanak tárgyalás végett a' kö-
zépponti biztosságra oly utasítással, hogy a-
zoknak létrehozhatások felől minden körül-
mények megvizsgálása után adjon javaslatot;
egyszersmind a' nemzeti színházra, országhá-
zára országos rovatál útján begyűlt pénzt és
az insurrectionalis fundust is végye-számba,
's ebbéli munkálatait a' KK-nak és RR-nek
mentől elébb adja-bé; meghatározatván az is,
miként azon alapítók is, kik a' középponti bi-
zottságnak nem tagjai, midőn ezen tárgyak
elővetetnek, szollitassanak-fel a' középponti
biztosság által a' gyűlésében leendő megjele-
nés, és annak tanácskozásaiban lehető részve-
tetés végett. —

Elnök ő nagymga jelenté, hogy a' 73-d
ülés 270-d száma alatti határozat következe-
sül, a' sérelmek megvizsgálására kirendelt
rendszeres bíráló biztosság beadta írásba a'
vallásbéli sérelmeket tárgyazó munkálatát és
véleményét záratékaival együtt, mely munká-
lat miután felolvasatott, közíratra és előleges
tanácskozásra kikérte, kiadatása meghata-
roztatott. —

Nemes Torda vármegye követjei jelentik,
hogy utasítások nyomán több indítványaink
lennének, melyeket szóval ezen ülésben elő-
adhatnának: de az idő megnyerése tekintet-
ből azokat írásba foglalva benyújtják elnök ő
nagymlgának oly kéréssel, miképp azokat tár-
gyalás végett adná-által a' rendszeres bíráló
biztosságnak. Mit is elnök ő nagymga kezé-
hez-vett oly ígérettel, hogy ezen követeknek
kéresöket telyesíté. —

Olvastatik a' rendszeres bíráló biztosság
elnöke főispán gr. Nemes Jánosnak, nyugal-
mozott főhadnagy barátosi Mirtse Mozes czi-
meres nemeslevele kihirdetése aránti követ-
kezendő írásbéli jelentése:

Telintertes Karok és Rendek! .

Nyugalmozott főhadnagy barátosi Mirtse
Mosesnek czimeres nemesítőlevele kihirdet-
ése aránti kérelmet, magával a' nemesítőlevél-

lel együtt kihirdetés végett ezennel azzal a jelentéssel mutatja-bé a biztosság, miszerént a királyi közügyek igazgatójának ezen nemesítőlevélre nézve észrevétele nem lévén, a biztosság is abban semmit, mi kihirdetését gátolná, nem talált — teljes tisztelettel lévén

A' Tekint. Karoknak és Rendeknek

alázatos szolgája

Holozsvártt jun. 15-k 1842. Nemes János m.k.

Mely czimeres nemesítőlevél felolvasatván és kihirdettetvén végeztetett, hogy ítélőmester által irattassék reá a minden ellentmondás nélkül történt kihirdetésről szóló szokott módú bizonyítvány, és a tulajdonosnak azután adattassék - viszsza.

Indítványoztatott, hogy az 1791-d. 19-d. törvénycikkeknek azon megszorítása, miszerént a polgári-rendü személyek csak titoknokságig mehessenek-fel, töröltessék-el, s a hivatal viselhetés bármely pólczra nézve terjesztessék ki minden rangu polgáira e' honnak. Melyre országos elnök ő nagymga azon nyilatkozatot tette, hogy miután jelenleg több tárgyak állanak napi renden, e' mellett a' KK. és RR. határozata következésében más tárgyak is előlegesen elővéendők, ezen indítványozott tárgyat napi rendre nem tűzheti; azonban későbbre ezen tárgy is maga rendin elővetethetik, melyen a' KK. és RR. megnyugodtak.

Ezek után elnök ő nagymga a' jövő ülésre a középponti biztosságnak az úrbér és az országgyűlése ideje alatt is folytatandó perek tárgyában kiszemelőleg készített munkálatainak felolvasatását tűzvé ki napi rendre, ezen ülés elosztott. —

Országgyűlési Iromány. — A' magyar nyelvnek kis hazánkban diplomatikai rangra emelése a' napi renden lévő kérdések közt nem utolsó helyet foglalván-el: érdekesnek hisszük e' részben a' ns szász nemzetnek az ezt illető országos határozat ellen a' KK. és RR. elibe beadott különvéleményét fordításban közleni, megjegyezvén, hogy e' külön vélemény a' januar. 31-k tartott 34-d. országos ülésben bejelentetett (l. 12-d. számunkat) s következőleg beadatván a' febr. 12 tartott 39-d. ülésben felolvasatott (l. 14 d. számunkat.) E' tárgy az, miből a' szászvárosi két követek Lészai Antal és Lőrén József visszahívása eredett, kik a' magyar nyelvnek diplomatikai rangra emelésében megegyeztek, az említett különvéleményt tehát alá nem irták, s azért mint hit-szegők, utasítások ellen cselekvők és küldők továbbbi bizodalomára érdemtelnek forma

szerint visszahivattak, és Szászvárosszék közönsége helyökbe más követeket küldvén, egyszer-smind a' magyar nyelv ügyében tett nyilatkozatokat magáéknak nem ismervén, annak felvitte ellen protestatiot jelentett: (l. 14-d. számunkat.) Ezeknek előrebocsátása után, itt következik azon Különvélemény, mely az irományok könyvében 30 szám alatt, ily czim alatt olvasható: *Opinio separata infra scriptorum deputatorum circa tertium articulum de lingua hungarica projectatum depromta.*

A' tek. KK. és RR. az 1841-d. évi oct. 24-ről 4750. udv. szám alatt költ klmes kir. leiratból indulólag, az 1791 évi 31-d. törvény-czik szélesebben kiterjesztésére eltérve, a' latin nyelv helyébe mint a' mi már sem az idő szellemének, sem pedig ezen fejedelemség boldogságának többé meg nem felel a' magyar nyelvet öhajtván tenni: ezen kívánatot a' szász nemzet törvényhatóságai alábbirt követeli, feltételelesen, csakhogy t.i. egy úttal a' német nyelvre is illő tekintet fordittassék, pártolni készek ugyan; a' német nyelvet mindazáltal annyival nagyobb bizodalommal kívánják a' bevett nyelvek sorába felvétetni, minél valóbb az —

A) Hogy azon okok, mik a' magyar nyelv mellett szoktak felhozatni, egyszer-smind a' német nyelvnek is használatát szükségessé teszik. Magok ugyan is a' tek. KK. és RR. mint az országos jegyzőkönyv 1837-diki 491. szám bizonyítása szerint, ő Felségehez a' mult 1838-d év márt. hó 30-ról felküldetett alázatos felterjesztésökben nyilván megvallják, a' nemzeti nyelvnek használatát az emberrel született jogok közzé sorolják, s nem csak a' nemzetiség erősítésére úgy tekintik, mint a' nemzetnek egyetlen fennállhatósága oszlopát, hanem a' királyi szék gyámolául is legszükségesebbnek itélték, tehát valóban kéntelenek elsmérni, miszerént a' Szász nemzetnek is arra kellessék törekedni, hogy ön nemzetiségét a' német nyelv fenntartásával mentől erősbé tegye, s kötelességének, mely a' Szászokat a' korona megtartása végett lett hivatásokra emlékezteti, a' más két nemzettel együtt, hasonló buzgalommal feleljen-meg.

B) A' szász nemzet fenntartása szükségességét, mind az Approb. Const. III-k R. I. T. mind pedig az 1744-ben költ 6-dik törvczik szabályozzák a' nemes KK. és RR. elibe, mint a' melyek nyilván arra czéloznak, hogy ezen fejedelemségnek alkotmányos rendszere a' három nemzeteken alapul, s az által a' német

nyelvnek is használatát, mint a' szász nemzetiségnek, az előbbieket szerént, ezen fejedelemség egyik kiegészítő nemzetének főbb érdekét ki nem zárják.

C) Ezen országnak alkotmányos rendszere, a' háza alapostörvényei, 's ön maga a' nemzeti egyesület is (unio) arról bizonyítanak, hogy a' KKt. és RRt. alkotó három nemzetek jogai egymás aránt egyenlőségi viszonyban állanak; minthogy pedig az egyenlőség egyenlő állapotot feltételez, a' jogok ez egyenlő voltából önként következnek, hogy mind azon a' nemzetiség gyarapodására kivántató eszközöktől, miket a' velünk összekapcsolt nemzetek kizárólag kívánnak magoknak tulajdonítani, a' szász nemzet is meg nem fosztathatik; 's annál fogva ha amazok a' magyar nyelvet közönségessé kívánják tenni, a' szász nemzetnek is a' német nyelvre nézve ezt kívánhatni annyival inkább nyitva áll az út, hogy ha ez a' jog kétségbe hozzatik, az egyesület alapjai csonkultával, némi ezen fejedelemség alkotmányos rendszerével ellenes uralkodó nemzetek eszméje keletkezne.

Alólírt követelések az elősoroltak illő megfontolásából indulván ki, 's úgy vélekedvén, hogy mindenik nemzeti nyelvnek használata, mind ő Felsége előtt kedves, mind pedig az egész honra nézve idves leend, úgy szintén a' törvényekkel egybe nem ütközik, kívánták —

1) Hogy a' törvények, melyeket a' nemes KK. és RR. közismeretre juttatni óhajtnak, ezután egyszermind magyar és német nyelven szerkeztessenek 's adódjanak ki, és ezáltal a' szász nemzetnek is a' honi törvények tökéletes értésére vezető régólta várt alkalom nyujtassék.

2) Hogy a' többi nemzetek példájára a' szász nemzet mind polgári, mind egyházi ítélőszékeinek is, mint szintén minden azon nemzet kebelében létező egyéneknek, akármely ezen nagy fejedelemségbeli dicasteriumokkal a' német nyelvi hivatalos tudósításokra szabadalom adattassék, 's viszont a' dicasteriumok is, a' szász törvényhatóságokhoz német nyelvi rendelkezéseket, 's válaszokat tegyenek, a' midőn ezt mind a' nemzeti jogok egyenlősége, mind a' kiszolgáltatandó köz dolgok természete, nem külömben a' kérelmesek magok könnyebben védelmezése is szorosán megkívánják.

3) Hogy a' magyar megyékben, és székely székekben itt ott létező ágostai vallású szász papok mint az ágostai hitsorsосу közön-

séghez (status) tartozandók, mindennemű papi foglalatosságaiukban és hivatalos tudósításaiukban ennekutánna is a' német nyelv használatában meg ne gátoltassanak, 's mint külömben is a' leopoldali hitlevél 1-ső pontja értelmében nem csak régi szabadságokban, és szokásaikban megtartandók, hanem a' mint az 1791-d évi 53 törv. czikk tartja, a' négy bevett vallások egyenlőségi tekintetében is meghagyandók — valamint a' többi vallásu papoknak, úgy nekik is azon törvény kedvezésével kell teljesen élniök.

4) Hogy a' három nemzetek közötti egyvé sorolás és jogok viszonyossága elvénél fogva, a' magyar, székely, és szász törvényhatóságok között a' magyar és német nyelveknek költsönös használata hozzattassék-bé, úgy hogy mindenik nemzet a' hivatalos tudósításokban saját élő nyelvvel élhessen.

A' nemes KK. és RR-ek az alábbírt követelések ezen kívánatait megvetve oly határozatra tértek el, min az alólírtak semmiképpen meg nem nyughatnak; mert a' mi a' felterjesztendő törvényezikkel —

1-ső és 2-dik pontjait illeti: által nem láthatják, hogy a' közdolgok folyamából kiirtott latin nyelv helyébe, melylyel eddigelő az egész fejedelemséget illető mindennemű tárgyakban mind a' három nemzetek folyvást éltek, csak is a' magyar nyelv alkalmaztassék, 's az által az e' tárgyban hozandó új törvények jótékonyosságát, csupán csak két nemzetek, egy harmadiknak kizáratásával éldelhessék, holott ezen fejedelemségben az alapos törvények értelme szerént, három, — ugyan azon joggal bíró, a' törvényeknek isméréstére hasonló buzgosággal vágyó, 's nemzeti nyelvöket éppen úgy miveltségre juttatni ohajtó nemzetek léteznek.

Hasonlólag a' felterjesztendő törvényezikkel ama rendelkezését is, miszerént, mindennemű pecsétek, tehát a' szász egyetemé és szász törvényhatóságok é is, magyar körirással ellátatni határozatnak, az alólírtak annál kevésbbé fogadhatják el, mivel ezen pecsétek, azonkívül hogy a' dicső királyók által engedtetek, 's hosszas használattal megerősítettek, nem csak a' külnemzetek által megismértettek, és a' szász nemzetnek dicsőségétől is el választhatlanok: hanem a' szász nemzet belső kormányzását is érdeklik, mit az 1791-d. 15-d. törvényczikk megerősített, és az okleveleknek éppen oly erőt adnak, mintha magyar körirással lennének jeelve. (Vége következik.)

Termékenység. A' mint a' „Hirnök“ Temesvárról írja, a' Banatusban az idén nagy termékenység mutatkozik. A' buza és repese jelesen igen sokat ígér, 's mivel az utóbbiból bizvást 100,000 hódát lehet felvenni, a' közelgető aratásbeli mennyisége 2 millió bécsi mérőben nincs túl becsülve. A' buza mennyiségét lehet tízannyira tenni.

III. Külföldi tudósítások.

Napi esetek rövid kronikája. *)

A' francia követkamará jun. 12-ki. kiadott kir. rendelet által előhíttatott. A' választó gyűlések jul. 9-re (Körszükében három nappal későbbre, u. m. jul. 12- e.) vannak összehívva. — Ugyan e' kir. rendelet a' kamarákat 5-kára összehívja. A' mint a' „Journal des debats“ megjegyzi, az alkori ülés rövid ideig tart, csak míg a' követek meghitelezőleveleit megvizsgálja, elnököt és masodelnököt választ. Későbbben fognak a' kamarák a' dolgok rendes folytatására egybegyűlni.

Algiri főkormányzó Bugeaud jun. 9-k. Blidába érkezett. E' város környékében mind több több arabs néptörzsökök hodolnak a' Francziáknak. Ezek közt van a' Moutaja nevű nagy törzsök.

Mintegy 40 spanyol pap, azok közt 30 térítő (missionarius) közelebb Marseille-ből Délamerikába jelesen Venezuela köztársaságba elindult, hová a' kormány hívta a' keresztényen hit terjesztésére. —

A' rabárusság eltörlésére az orosz császár april. 7-k. a' birodalmi tanácshoz egy ukázt bocsátott, melyben a' rabárusság bűnébe eső egyéneket a' tengeri rablásra nézve kiszabott törvények szerint parancsolja megítélni. —

Hayti szigetén május 7-k. egy kemény földingás borzasztó pusztításokat tett. Cap Hayti várossa egészen összeomlott, és mint mondják 15000 lakossainak két harmad része az omladékok alá temettetett. Nevelte a' szerencsétlenséget, hogy a' földingás után a' mondott városban tűz támadván az első vészből kimenekült lakosok egy puskaporraktár fellobbanása által még nagyobb romlást szenvedtek, 's más nap 8-k. sőt 11-k. is több lökéseket éreztek. Nicholas és Port-Paix városok is a' rettenetes természeti jelenet áldozatává lettek.

A' mondott sziget több várossainak sorsa iránt még bizonyost nem tudhatni: de gyanítják, hogy a' sziget északi részén felkő városok alkalmiasint mind romba dültek. —

A' spanyol miniszterium megszületett: Rodil, Almodovar, Capaz, Ferraz, Landero és Becerra léptek a' cabinébe.

Pollock tábornok, Sale tábornokkal Dzsellalabadban egyesülhetett.

Ali Effendi, a' török szultán követje a' Londoni udvarnál, jun. 12-kén kíséretével együtt Londonba megérkezett.

China.

Chinai új proclamatzió: „Si, a' segéd nagy miniszter, és Yih, a' rettegést okozó tábornok, Lin kerület lakossainak Ningpo tartományában, és Tinghae Tzinhae kerületek lakosainak teljes értesítésül a' következőket hirdetik-ki. A' mióta a' lázzadó barbarusok háborgást és zavart okoztak, 's a' városokat (Tinghae-t 's a't.) elfoglalták, a' nép sok keserveket szenvedett, mely megtörtént dolog mindenkién a' leg nagyobb bosszszankodást gerjeszheti. Ti szegény emberek a' háboru szenvedéseinek és inségeinek hitve, családaitoktól elszakasztva 's elszélesztve, a' fenséges császárt könyörületességre indítottátok, 's azért fővezéreinek megparancsoltátok hogy seregeit utnák indítván, titeket a' tűz és víz közepéből ki szabadítsanak. Az ő (t. i. a' császár) kegyelme a' leg felsőbb pontra hágott. Mi, Yih tábornok és Si miniszter, ezen jelen proclamatziót tüstént kinyomattuk, hogy a' fenséges császárnak alattvalói iránt viseltető szerfeletti szives gondoskodása, azonnal köz tudásra jusson. Hallottuk már, hogy az idegen hadi ördögök minden városokban, a' néppel vegyülve, 's költsönös jó békében együtt lakoznak; de tudjátok-é ti, miért szüntek-meg ezen barbarusok titeket felkonczolni 's inségbe buktatni? — Szolgáljon a' Fokien és Kanton tartományai derék lakosainak sorsa, tinétek intésül, kiket ugyan azon ellenség háborgatott, 's támadott-meg. Tartunk tőlle, ti a' veres szörűekkel kibékültetek, mivel kevesek a' többeknek nem állhatnak ellen, és hogy következőleg titeket a' félelem egészen általjárt: de ti ne hidjete az ellenség felszöllitásainak, sem pedig mézes beszédeknek. Ti egy napon túl nem láttok tovább, 's azt bizonyosan nem tudjátok, hogy a' nagy hadi sereg éppen most utban van 's a' lázzadó idegenek kiirtására siet. Vigyázzatok, a' barbarusok vagy a' had első soraiba fognak titeket állítani, 's fejeiteket a' nyilaknak és kövek-

*) T. ez. olvasóinkat figyelmeztetjük, hogy ezután az újabb tudósításokat mindég e' kronikába fogjuk belé szöni 's ebben átaljában a' legérdekesebb napi adatokat röviden közlendjük. —

nek czélgyanánt kiteendik, vagy pedig a nép inségéről hamis hírek terjesztésére fognak benneteket reávenni, csak hogy megtámadásainkat késleltessék, de ha az alkalmat elszalasztjátok, akkor azt ismét nagy zavar és fogságba hurczolás fogja követni, és akkor ők a ti saját vagyonaitok kirablásával fogják magokat jól laktatni; 's ti mégis gond nélkül, reggeltől estig, nyugalomnak adjátok magatokat, 's mint a' leg nagyobb béke idején, kezeiteket hasatokon öszvekapcsoljátok. Ezt nagyon rosszul teszitek. Mi, a' tábornok és miniszter attól tartunk, hogy ha az ellenség a' városokat eltörli, a' becses nemeskövek, a' becstelen kovatskötöl nem fognak megkülömböztetni. Halál fiai leendetek. Azért mi ezennel titkos parancsokat bocsátunk ki, melyek minden faluitokban 's a' szomszéd helységekben titkon adassanak mindenkinek tudtára. Még ezen hónapban rendszabályok fognak megjelenni, melyek szerint ti mostani lakhelyeitekből, távol fekvő falukba vagy a' hegyek és folyovizek partjai szakadásaiba fogtok távozni, hol bizonyos ideig, atyátokfiai és barátaitok költsönös segedelmében biznotok kell. Továbbá, a' nagy hadisereg utjába ne álljátok 's körülötte se szaladgáljatok, mert ez által árulás gyanuját huzhatjátok magatokra, 's míg a' jók és gonoszok közt helyes különbség tétethetnék, addig sok nagy szerencsétlenség történhetne. A' nagy hadisereg, a' barbarusokat az országból csak hamar kiküszöbölendi, 's akkor ti mindnyájan tüzhelyeitekre viszszatérhettek 's a' leg nagyobb nyugalomban élhettetek. Midőn a' nagy hadisereg megérkezend 's ti a' táborban oltalmat kerestek, és ha akkor tévedésből közzületek sokan felkonczoltatnak, mivel a' jó és hiv alattvalókat a' gonosz áruloktól nem lehet egy könnyen megkülömböztetni, ez részeteokről nagy háládatlanság lenne azon atyai gondoskodásért, melylyel az ország leg főbb tiszthatóságai, bölcseségökben a' nép élete iránt viseltetnek. A' barbarusokat kiirtani 's a' jókat meg nyugtatni, határozatunk, 's e' mellett szollunk mi ti hozzátok is: fogadjátok meg az intést és szaladjátok, de hogy hová? - az iránt a' barbarusokat hagyjátok bizonytalanságban, hogy így ti általok lánczok közt halálra ne vitethesetek, 's tévedésből a' nagy hadisereg által is ne nyakasztassatok-le. E' végre bocsátattak ki e' jelen titkos parancsolatok. — Az érkezendő nagy hadisereg állítólag 80,000 főből állott, mely erő ellen Hugh Gough, angol vezér, 2000 katonánál többet nem állithatott ki, de ezek jól tudják forgatni a' fegyvert.

Algír.

Közelebbi számunkban röviden említettük: hogy Abd-el-Kader 200 lovassal Algír tartományában megjelent, 's hadiseregét El-Berkani és Szidi Embdrachban hagyta. Ben-Szalem és Ben-Szadud marabuttal vagy pappal szándékozik egyesülni 's úgy azután a' francia serget a' keleti részekben megtámadni. — Párizsból érkezett legújabb tudósítások szerint, a' hadiminiszter több főhadiszteket küldött Algírba; mint látszik, az Abd-el-Kader megjelenésének híre, a' francia kormányt nyugtalanítja. —

Elegyes tudósítások.

Ujdelwalesből m. e. nov. 21-kéről érkezett magányos levelek szerint, Rosz angol kapitány, felfedezéseit a' déli polusnál folytatni szándékozott. Emberei mind jó egészségben 's vigan voltak, Rosz kapitány, ha csak gátló utasítást nem veend az admiralitástól, nehéz és terhes vállalatját a' jövő 1845-k év végéig szándékozik folytatni: de ha kéntelen leend azon zordon éghajlat alatt telelni, úgy viszszatérése szükségesképpen az 1844-k év végéig fog elhalasztatni. — Nápolyban egy új kir. rendelet a' hadiseregben, minden rang és személy válogatás nélkül, minden katona haját rövidre nyíratja. — Nem régen Csehországban Blotendorf nevű falu melletti közbányában találtak egy férjfiakar vastagságu nevezetes kővévált ligyót, mely öszvekanyarodva volt 's a' viperák — cluber viviparus — neméhez látszik tartozni. — Az ismeretes király gyilkos Quenisset, elítélése óta Párizsban fogva tartatott, 's mint mondják, fogságában sokan meglátogatták. Most közelebben egy éjjel, Quenisset szokatlan zajt hall 's néhány perc mulva értésére adatik, hogy útra készüljön. Egy óra negyedmulva két rendőri biztos közt postakocsiban ült, mely egyik nyugoti kikötőhely felé vette útját. —

Legújabb. A' tegnap jun. 30-k. tartott országos ülésben felvetetett a' rendszeres biztosságnak a' vallásos sérelmeket illető munkálatja, melynek 1-ső pontját, a' hathéti oktatást illető tanácskozás bévégeztetett; mire nézve meghatározatott, ő Felségéhez folyamodni, hogy e' sérelmet megszüntetni méltóztassék. A' vegyes házasságok kérdését tárgyzó vitatás félbemaradt. —

Oskolai közlés. A' kolozvári evang. ref. kollegyombeli nyári próbatételről jövő számunkban bővebben írunk: addig is megjegyezzük hogy az iskola népessége ez évben volt: a' felsőbb tudományokat hallgatók 194: a' gymnasiumbeli osztályokban 314.